

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 47/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Dášou Komkovou, advokátska kancelária, Hlavná 27, Prešov, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 27 P 235/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 P 235/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Predmetom napadnutého konania vedeného okresným súdom je návrh sťažovateľky – matky maloletého [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ], ktorý sa narodil zo vzťahu s [REDAKOVANÉ], na zvýšenie výživného a úpravu styku s otcom. Konanie na okresnom súde začalo návrhom podaným sťažovateľkou 24. júna 2013, ktorým sa domáhala zvýšenia výživného zo strany otca dieťaťa, zverenia dieťaťa do jej osobnej starostlivosti a úpravy styku otca s maloletým dieťaťom. Rozhodnutím Centra právnej pomoci, kancelárie Prešov, bol sťažovateľke priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci a určená advokátka JUDr. Dáša Komková na zastupovanie v konaní, ktorá podaný návrh odôvodnila. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že návrhom žiadala, aby okresný súd zmenil svoj rozsudok sp. zn. 29 P 249/2012 zo 4. októbra 2012 vo výroku o výživnom tak, že zvyšuje výživné zo strany otca pre maloletého [REDAKOVANÉ] zo sumy 30 % životného minima na sumu 300 € mesačne od 1. februára 2013, s povinnosťou uhradiť dlžné výživné v mesačných splátkach spolu s bežným výživným. Okresný súd vyhlásil 21. novembra 2013 vo veci rozsudok č. k. 27 P 235/2013-115. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 1 CoP 6/2014 z 27. marca 2014 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 27 P 235/2013 z 21. novembra 2013 vo výroku o zvýšení výživného, vo výroku o dlžnom výživnom a vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti, ako aj vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd vo veci nepostupuje efektívne a doterajší postup súdu vo veci považuje za porušujúci jej základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže podľa jej názoru je neakceptovateľný stav, že od roku 2013 nie je rozhodnuté o výške výživného pre jej maloleté dieťa, čo má zásadný vplyv na zabezpečovanie jeho každodenných potrieb.

3. Podľa názoru sťažovateľky vec nie je skutkovo ani právne zložitá, ona sama bola v celom konaní aktívna, ale postup súdu vo veci bol neefektívny, v dôsledku čoho došlo k prietahom v namietanom konaní. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby

ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikáže okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, prizná jej finančné zadosťučinenie v sume 8 000 € a náhradu trov konania vo výške 355,72 €.

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd odmietnuť aj sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená.

7. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05). Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo platí aj vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru, môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietáchoch (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04).

8. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažovateľkou namietaný postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktorým boli podľa nej spôsobené zbytočné prietahy v konaní, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 199/02, I. ÚS 154/03). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhoviel (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 17/01, I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, IV. ÚS 221/05).

10. Ústavný súd po oboznámení sa so sťažnosťou, s jej prílohami a podkladmi z konania sp. zn. 27 P 235/2013 doručenými okresným súdom dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je zjavne neopodstatnená. Právny názor ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti vychádza z vyhodnotenia doterajšieho priebehu konania pred okresným súdom, ktoré začalo 24. júna 2013 doručením návrhu sťažovateľky na začatie konania na zvýšenie výživného pre maloletého [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ], a úpravu styku s otcom. Okresný súd po podaní návrhu vyzval odporcu na vyjadrenie, ktoré tento súdu doručil 9. septembra 2013. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 23. septembra 2013 a bolo odročené na 18. november 2013. Uvedený termín pojednávania bol zrušený a nový termín stanovený na 21. november 2013. V období medzi uvedenými pojednávaniami podali svoje vyjadrenia obaja účastníci konania. Na pojednávaní uskutočnenom 21. novembra 2013 okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 27 P 235/2013-115, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 29 P 249/2012-30 zo 4. októbra 2012 vo výroku o výživnom tak, že zvýšil výživné zo strany otca pre maloletého [REDAKOVANÉ] zo sumy 30 % zo sumy životného minima na 120 € mesačne; dlžné výživné vo výške 481,08 € povolil otcovi splatiť v 50 € mesačných splátkach spolu s bežným výživným až do úplného vyrovnania pod následkom straty výhody splátok; návrh v prevyšujúcej časti zamietol; zastavil konanie o zverenie maloletého do osobnej starostlivosti matky a zákaz styku otca s maloletým a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Proti rozsudku podali odvolanie obaja účastníci konania. Sťažovateľka podala odvolanie 18. decembra 2013, otec maloletého 3. januára 2014. Okresný súd predložil spis spolu s vyjadreniami účastníkov k odvolaniam na rozhodnutie krajskému súdu 26. februára 2014. Krajský súd vo veci rozhodol uznesením č. k. 1 CoP 6/2014-167 z 27. marca 2014 tak, že zrušil rozsudok vo výroku o zvýšení výživného, vo výroku o dlžnom výživnom, vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Spis okresného súdu sa v dôsledku podaného odvolania nachádzal na krajskom súde v období od 26. februára 2014 do 9. apríla 2014, keď bol vrátený okresnému súdu. Na okresný súd sa 6. júna 2014 bez predvolania dostavila sťažovateľka, kde do zápisnice uviedla, že nesúhlasí s postupom a konaním zákonnej sudkyne vo viacerých právnych veciach týkajúcich sa maloletého [REDAKOVANÉ] a vznáša

proti nej námietku zaujatosti, ktorú následne 11. júna 2014 písomne odôvodnila. Zároveň potvrdila, že sťažnosť podala aj na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a mailom okresnému súdu. Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 19. júna 2014 a bolo odročené na 25. august 2014. Sťažovateľka podala okresnému súdu 26. júna 2014 „*podnet na prešetrenie postupu procesnej sudkyne*“ a zároveň návrh na vydanie predbežného opatrenia. Následne 2. júla 2014 doručila sťažovateľka okresnému súdu návrh na zaplatenie sankčného nároku podľa § 147a Občianskeho súdneho poriadku otcom maloletého, ktorý zapríčinil odročenie pojednávania, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením z 2. júla 2014. Okresný súd listom sp. zn. Spr 2251/2014 z 3. júla 2014 vyzval právnu zástupkyňu na poskytnutie súčinnosti v súvislosti s prešetrovaním podaní uskutočnených sťažovateľkou na okresný súd, na ktorý právna zástupkyňa odpovedala listom doručeným okresnému súdu 30. júla 2014. Okresný súd uznesením č. k. 27 P 235/2013-201 z 11. júla 2014 zamietol návrh sťažovateľky na nariadenie predbežného opatrenia, proti ktorému podala 30. júla 2014 odvolanie. Z dôvodu predloženia spisu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní okresný súd zrušil termín pojednávania nariadený na 25. august 2014. Krajskému súdu bol spis doručený 19. augusta 2014; ten rozhodnutie okresného súdu uznesením č. k. 1 CoP 24/2014-235 z 2. septembra 2014 potvrdil. Spis bol okresnému súdu vrátený 4. septembra 2014, z čoho vyplýva, že na krajskom súde sa nachádzal v období od 19. augusta 2014 do 4. septembra 2014. Okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie vo veci na 13. november 2014 (pojednávanie bolo odročené na 12. január 2015). Na tomto pojednávaní uplatnila právna zástupkyňa navrhovateľky náhradu podľa § 147a Občianskeho súdneho poriadku, túto náhradu si následne 24. novembra 2014 uplatnila aj sťažovateľka. Sťažovateľka 11. novembra 2014 opätovne podala návrh na vydanie predbežného opatrenia, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením č. k. 27 P 235/2013-286 z 21. novembra 2014, ktorým návrh sťažovateľky zamietol a toho istého dňa uznesením č. k. 27 P 235/2013-289 rozhodol aj o nepriznaní náhrady podľa § 147a Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd uznesením z 24. novembra 2014 rozhodol o uložení poriadkovej pokuty otcovi maloletého. Proti rozhodnutiam o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia a nepriznaní sankčného nároku podala sťažovateľka 16. decembra 2014 odvolanie. Odvolanie podal aj otec maloletého proti rozhodnutiu o uložení pokuty. Z dôvodu predloženia spisu

krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach okresný súd zrušil pojednávanie nariadené na 12. január 2015. Krajský súd (kde sa spis nachádzal od 23. januára do 13. februára 2015) uzneseniami z 10. februára 2015 potvrdil uznesenia okresného súdu. Okresný súd nariadil ďalší termín pojednávania na 14. máj 2015, 25. jún 2015, 10. september 2015, 19. október 2015 a 3. december 2015, pričom medzi jednotlivými pojednávaniami okresný súd uskutočnil dožiadania adresované zamestnávateľom účastníkov konania, daňových úradov, oddeleniu Policajného zboru a iné. Pojednávanie uskutočnené 3. decembra 2015 odročil na 21. december 2015 na účely vyhlásenia rozhodnutia. Rozsudkom č. k. 27 P 235/2013-569 z 21. decembra 2015 okresný súd zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 29 P 249/2012-30 zo 4. októbra 2012 vo výroku o výživnom, a to tak, že zvýšil výživné zo strany otca pre maloletého [REDAKOVANÉ] zo sumy 30 % zo sumy životného minima na sumu 100 € mesačne od 1. februára 2013 do 31. augusta 2015 a na sumu 120 € od 1. septembra 2015 opakovane do budúca, pričom výživné bude platiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky; dlžné výživné zo strany otca za obdobie od 1. februára 2013 do 31. decembra 2015 vo výške 2 370 € povolil otcovi zaplatiť v 150-eurových mesačných splátkach spolu s bežným výživným až do úplného vyrovnania pod následkom straty výhody splátok, v prevyšujúcej časti návrh zamietol, konanie o zverenie maloletého [REDAKOVANÉ] do osobnej starostlivosti otca zastavil a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

11. Ústavný súd po vyhodnotení doterajšieho priebehu konania dospel k názoru, že napriek skutočnosti, že konanie ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvalo viac ako dva roky, okresný súd vo veci vedenej pod sp. zn. 27 P 235/2013 nebol nečinný, vo veci konal plynulo, o čom svedčí priebeh konania podrobne uvedený v bode 10 tohto rozhodnutia i skutočnosť, že vo veci po prvýkrát meritórne rozhodol už 21. novembra 2013, keď vyhlásil rozsudok vo veci. Okresný súd vo veci postupoval plynulo, bez zbytočných prietahov vykonával jednotlivé úkony a zabezpečoval podklady potrebné pre rozhodnutie.

12. Z pohľadu celkovej dĺžky namietaného konania, ktorú sťažovateľka v sťažnosti považuje za podstatnú skutočnosť, je potrebné uviesť, že sa na nej doteraz výraznou mierou podieľala aj samotná sťažovateľka, ktorá nadštandardne využívala procesné prostriedky

priznané Občianskym súdnym poriadkom. V konaní napriek skutočnosti, že na vlastnú žiadosť bola zastúpená právnou zástupkyňou, uskutočňovala úkony aj sama, bez predvolania sa dostavila a vypovedala na okresnom súde a súdu predkladala rôzne písomnosti, na ktoré musel okresný súd reagovať. Je nespochybniteľné, že sa sťažovateľka spoločne s ustanovenou právnou zástupkyňou pravidelne zúčastňovala nariadených pojednávaní, ale súčasne plynulosť postupu okresného súdu výrazne ovplyvnila svojimi vyjadreniami, mailovou komunikáciou, dostavením sa na okresný súd bez predvolania, uplatnením námietky zaujatosti voči konajúcej sudkyňi, podaním sťažnosti Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, podaním podnetu predsedovi okresného súdu na prešetrenie postupu konajúcej sudkyne, opakovaným návrhom na vydanie predbežného opatrenia, opakovaným návrhom na uloženie sankcie podľa § 147a Občianskeho súdneho poriadku i podaním odvolaní proti rozhodnutiam okresného súdu, na základe ktorých musel okresný súd vec predložiť na rozhodnutie druhostupňovému súdu.

13. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). V súlade s touto judikatúrou preto ústavný súd dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľkou uplatnených procesných právach nepovažoval za prierahy v konaní okresného súdu, pretože sťažovateľka musí strpieť predĺženie konania, ktoré je sprievodným znakom využitia jej procesných práv.

14. Ústavný súd tiež poznamenáva, že v rovnakom čase na identickom súde sa právo na konanie bez zbytočných prierahov zaručuje mnohým osobám, ktoré sa v početných konaniach obrátili na súd s požiadavkou o odstránenie svojej právnej neistoty. S prihliadnutím na túto okolnosť nikto nemôže žiadať, aby sa súd zaoberal výlučne jeho vecou.

Ústavný súd je toho názoru, že okresný súd venuje veci primeranú pozornosť. Podľa zistení ústavného súdu okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 27 P 235/2013-569 z 21. decembra 2015.

15. Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a zistených skutočností ústavný súd uzatvára, že súčasná dĺžka konania pred okresným súdom (a tiež aj krajským súdom), ovplyvnená aj samotnými úkonmi sťažovateľky, nedosahuje ústavne relevantnú intenzitu na prijatie záverov o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ju ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú už pri predbežnom prerokovaní.

16. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2016